

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**



Педагогічний факультет

Кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ  
СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА ОСОБАМ З  
ІНВАЛІДНІСТЮ**

Освітня програма	Соціальна робота
Спеціальність	231 Соціальна робота
Галузь знань	23 Соціальна робота

Затверджено на засіданні кафедри  
Протокол № 1 від “29” серпня 2022р.

м. Івано-Франківськ – 2022 р.

## **ЗМІСТ**

1. Загальна інформація
2. Опис дисципліни
3. Структура курсу
4. Система оцінювання курсу
5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу
6. Ресурсне забезпечення
7. Контактна інформація
8. Політика навчальної дисципліни

## 1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Соціально-психологічна допомога особам з інвалідністю
Освітня програма	Соціальна робота
Спеціальність	231 Соціальна робота
Галузь знань	23 Соціальна робота
Освітній рівень	Другий (бакалаврський)
Статус дисципліни	Вибіркова
Курс/семестр	VII, VIII
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види, додати)	Лекції – 24 год. Семінарські заняття – 36 год. Самостійна робота – 120 год.
Мова викладання	українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	<a href="https://d-learn.pnu.edu.ua">https://d-learn.pnu.edu.ua</a>

## 2. Опис дисципліни

**Мета курсу:** ознайомлення студентів з сучасними методологічними аспектами соціально-психологічної допомоги особам з інвалідністю, законодавством, що регламентує діяльність з особами з обмеженими можливостями, видами реабілітації таких осіб та особливостями соціально-психологічної реабілітації, організації реабілітаційного процесу і розроблення реабілітаційних програм, надання соціально-психологічних реабілітаційних послуг та заходів, формування готовності майбутніх фахівців соціальної роботи до професійної діяльності з особами з обмеженими можливостями.

### Компетентності

**Інтегральна компетентність** – здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у соціальній сфері або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів соціальної роботи і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

### Загальні компетентності:

ЗК6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 11. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 12. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК 14. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків

### Фахові компетентності:

ФК 1. Знання і розуміння сутності, значення і видів соціальної роботи та основних її напрямів (психологічного, соціально-педагогічного, юридичного, економічного, медичного).

ФК 3. Знання і розуміння нормативно-правової бази стосовно соціальної роботи та соціального забезпечення

ФК 5. Здатність до виявлення, соціального інспектування і оцінки потреб вразливих категорій громадян.

ФК 8. Здатність застосовувати сучасні експериментальні методи роботи з соціальними об'єктами в польових і лабораторних умовах.

ФК 12. Здатність ініціювати соціальні зміни, спрямовані на піднесення соціального добробуту.

ФК 15. Здатність взаємодіяти з клієнтами, представниками різних професійних груп та громад.

ФК 16. Здатність дотримуватися етичних принципів та стандартів соціальної роботи.

ФК 20. Здатність до сприяння підвищенню добробуту і соціального захисту осіб, здійснення соціальної допомоги та надання підтримки тим, хто перебуває у складних життєвих обставинах.

**Програмні результати навчання:**

ПРН 5 Теоретично аргументувати шляхи подолання проблем та складних життєвих обставин, обирати ефективні методи їх вирішення, передбачати наслідки.

ПРН 11. Використовувати методи профілактики для запобігання можливих відхилень у психічному розвитку, порушень поведінки, міжособистісних стосунків, для розв'язання конфліктів, попередження соціальних ризиків та складних життєвих обставин.

ПРН 13. Використовувати методи соціальної діагностики у процесі оцінювання проблем, потреб, специфічних особливостей та ресурсів клієнтів.

ПРН 17. Встановлювати та підтримувати взаємини з клієнтами на підґрунті взаємної довіри та відповідно до етичних принципів і стандартів соціальної роботи, надавати їм психологічну підтримку й наснажувати клієнтів.

ПРН 19. Виявляти сильні сторони та залучати особистісні ресурси клієнтів, ресурси соціальної групи і громади для розв'язання їх проблем, виходу із складних життєвих обставин.

**3. Структура курсу**

№	Тема	Результати навчання	Завдання
1.	<b>Тема 1-2. Теоретико-методологічні основи психології людини з обмеженими можливостями</b>	Розуміти основні соціально-психологічні підходи до проблеми психології людини з обмеженими можливостями, засвоїти зміст основних понять «інвалід» та «інвалідність», знати основні бар'єри як стоять перед людиною з інвалідністю; аналіз законодавства щодо соціального захисту осіб з інвалідністю	Презентація, питання для обговорення, аналіз нормативної бази, пошукові завдання, тести

2	<b>Тема 3-4.</b> <b>Загальна</b> <b>характеристик</b> <b>а людей</b> <b>з обмеженими</b> <b>можливостями</b> <b>як соціальної</b> <b>групи</b>	Знати особливості осіб з обмеженими можливостями, характеристику груп інвалідності, розуміти зміст основних комунікативних бар'єрів цих осіб, знати специфіку методів їх дослідження.	Питання для обговорення /самоконтролю, розроблення структурних таблиць, тести
3	<b>Тема 5-6.</b> <b>Особливості</b> <b>розвитку</b> <b>людини з</b> <b>різними</b> <b>психофізичним</b> <b>и</b> <b>порушеннями</b>	Знати соціально-психологічні особливості людей з порушеннями: опорно-рухового апарату, зору та слуху, мовлення, порушеннями інтелекту, психічними та соматичними захворюваннями; Розглянути роль фахівців із соціальної роботи у розв'язанні їх проблем.	Робота з літературою, питання для обговорення, підготовка глосарію, розроблення структурних таблиць, тести
4	<b>Тема 7-8.</b> <b>Методи</b> <b>дослідження</b> <b>психологічних</b> <b>особливостей</b> <b>людини з</b> <b>різними</b> <b>психофізичними</b> <b>порушеннями</b>	Знати психодіагностичні методи дослідження осіб з інвалідністю, з врахуванням структури дефекту дитини; розуміння дотримання основних принципіву роботі з ними, вміти застосовувати методи дослідження, здійснювати кількісний і якісний аналіз результатів.	Міні-дослідження, розроблення структурних схем, таблиць, індивідуальні завдання,тести
5	<b>Тема 9-10.</b> <b>Психологічні</b> <b>проблеми</b> <b>сімейного</b> <b>виховання</b> <b>дітей</b> <b>з обмеженими</b> <b>можливостями</b>	Усвідомлювати провідну роль родини в забезпеченні психологічних потреб дитини, усвідомлювати основні фактори, які впливають на відношення дітей до порушень розвитку (вік, темперамент, відносини в родині, тип виховання, реакції батьків на хворобу дитини); знати несприятливі умови і проблеми, які негативно впливають на психологічний статус дитини з порушеннями розвитку і її сім'ї; розуміти вплив на виникнення проблем сприйняття батьками важкості й перспектив порушень.	Презентація, визначення відповідно до тематики магістерської роботи теоретичних та емпіричних методів, які будуть використані у процесі дослідження, індивідуальні завдання, тести

6	<b>Тема 11-12. Соціально-психологічна реабілітація осіб з різними психофізичними порушеннями.</b>	Знати види реабілітації осіб з обмеженими можливостями, засвоєння сутності соціальної і психологічної реабілітації, знати структуру програми соціально-психологічної реабілітації, уміти її розробляти	Питання для обговорення /самоконтролю, презентація, тести
7	<b>Тема 13-14. Соціальна реабілітація людей з обмеженими можливостями</b>	Усвідомлювати основні принципи сучасної реабілітації дітей з вадами здоров'я; знати соціальні аспекти реабілітації осіб з порушеннями розвитку, основні завдання трудової реабілітації.	Презентація, питання для обговорення /самоконтролю, тести
8	<b>Тема 15-16. Методи корекції в системі психологічної допомоги особам з обмеженими можливостями</b>	Ознайомлення з методами корекції в системі психологічної допомоги людям з обмеженими можливостями; розуміти функціональний ефект різних видів терапевтичного впливу на особу з обмеженими можливостями	Питання для обговорення, пошукові завдання, портфоліо, презентації
9	<b>Тема 17-18. Готовність фахівців до соціально-психологічної допомоги особам з психофізичними порушеннями</b>	Знати основні підходи до професійної діяльності фахівців соціальної роботи з дітьми з психофізичними порушеннями; засвоїти зміст та психологічну структуру готовності фахівця до корекційно-виховної діяльності з дітьми з обмеженими можливостями різного віку; усвідомлення ролі Я-концепції в процесі взаємодії з цими дітьми, важливість «внутрішньої перебудови» їх готовності до корекційно-виховної діяльності знання методик діагностики готовності до роботи з дітьми з обмеженими можливостями.	Питання для обговорення, підготовка структурної схеми; презентації

#### 4. Система оцінювання курсу

Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Лекція	—
Семінарське / практичне заняття	25
Самостійна / індивідуальна робота	5

Контрольна робота	20
Екзамен	50
Максимальна кількість балів	100

### 5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу

Види навчальної роботи	Навчальні тижні																	Ра зо м
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
Лекції																		—
Семинарські з-тя		5		5		5		5		5								25
Самостійна р-та															5			5
Контрольна робота																	20	20
Екзамен																	50	50
Всього за тиж-нь																	50	100

### 6. Ресурсне забезпечення

Матеріально-технічне забезпечення	Мультимедіа, лабораторії, комп'ютери та інше
-----------------------------------	--

#### Література Основна:

1. Арканова О. Ю. Психологічні особливості особистості дітей з вадами слуху. Київ: ТОВ "КММ", 2007. 88 с.
2. Бочелюк В. Психологія людини з обмеженими можливостями. навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2011. 264 с.
3. Ворощук О. Інклюзивна освіта: методичні рекомендації/укл. О. Ворощук. Івано-Франківськ, 2016. 52 с.
4. Дегтяренко Т. М. Корекційно-реабілітаційна робота в спеціальних дошкільних закладах для дітей з особливими потребами. Суми: ВТД "Університетська книга", 2008. 302 с
5. Соціально-педагогічна робота з дітьми та молоддю з функціональними обмеженнями: навчально-методичний посібник для соціальних працівників та соціальних педагогів / За ред. А. Капської. Київ: ДЦССМ, 2013. 168 с.

#### Додаткова

1. Башей О. О. Технології соціально-педагогічної роботи з дітьми – інвалідами з кризових сімей. Соціально-педагогічна робота з сім'ями, які перебувають у кризовому стані. Збірка матеріалів науково-практичної конференції. Черкаси, 2007. 168 с.
2. Богданов С. Соціальний захист інвалідів. Український та польський досвід / Наук. ред. к. е. Н. Олена Палій. Київ: вид-во Соломії Павличко "Основи", 2002. 93 с.
3. Ворощук О. Підготовка соціальних педагогів до інклюзивного навчання дітей з особливими потребами у середовищі загальноосвітнього навчального закладу. *Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка* / за ред. Л.П. Мельник, В.І. Співака.–Вип. XXVII. Серія: соціально-педагогічна. Кам'янець-Подільський: ПП Медобори-2006, 2016. С. 61 – 71.
4. Колупаєва, А. Діти з особливими освітніми потребами та організація

- їх навчання : наук.-метод. посіб.; МОН України, НАПН України, Ін-т спец. педагогіки. Київ: АТОПОЛ. 2011. 274 с.
5. Основи інклюзивної освіти : [навч. метод. посіб.] / [МОНмолодьспорту України, НАПН України, Ін-т спец. педагогіки; за заг. ред. А. А. Колупаєвої. Київ: [А.С.К.], 2012. 308с.
  6. Протас О., Качала Х. Інтеграція молоді з обмеженими функціональними можливостями в сучасному суспільстві. Вісник науково-методичних досліджень Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу. [Слободинська Т.С. та ін.]. Вінниця: Вінницька міська друкарня, 2019. Випуск 4. (32). С.77–83.
  7. Сайко Н. Соціальна реабілітація як процес та кінцевий результат. *Педагогічні науки*, 2018. С. 71.
  8. Смерчак Л., Гук О. Особливості професійної діяльності соціальних педагогів у центрах соціально-психологічної реабілітації дітей із вадами психофізичного розвитку. *Людинознавчі студії. Педагогіка*. 2014. Вип. 29(2). С. 188-196. URL: [http://dspu.edu.ua/pedagogics/arhiv/29\\_ch2\\_2014/23.pdf](http://dspu.edu.ua/pedagogics/arhiv/29_ch2_2014/23.pdf)
  9. Соціальна реабілітація молоді з обмеженою дієздатністю / За заг. ред. С. Толстоухової, І. Пінчук. К.: УДЦССМ. 2011. 184 с.
  10. Сошнекова К. Соціальна підтримка дітей та молоді з особливими потребами / Соціальна робота з дітьми, молоддю, жінками, різними категоріями сімей. Київ: УДЦССМ. 2009. 140 с.

#### **Контактна інформація**

Кафедра	Кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи м. Івано-Франківськ, вул. Бандери, 1 каб. 802 тел. (0342) 57-00-05 kspsr@pnu.edu.ua
Викладач (і) Гостьові лектори	Протас Оксана Любомирівна Запрошені викладачі інших ЗВО, стейкхолдери
Контактна інформація викладача	+380997429808

#### **7. Політика навчальної дисципліни**

Академічна доброчесність	Викладання курсу та взаємодія із студентом ґрунтуються на політиці академічної доброчесності. Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Положенням про запобігання та виявлення плагіату у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» <a href="https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/">https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/</a>
--------------------------	--



<p>Пропуски занять (відпрацювання)</p>	<p>Пропуски семінарських (практичних, лабораторних) занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку. Студент зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття відповідно до Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.) <a href="https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/04/isinuvannia_nove2.pdf">https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/04/isinuvannia_nove2.pdf</a></p>
<p>Виконання завдань пізніше встановленого терміну</p>	<p>Порядок та організація контролю знань студентів, зокрема, умови пропуску занять (відпрацювання) допуску до підсумкового контролю визначаються 5 Положенням про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.) <a href="https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/04/isinuvannia_nove2.pdf">https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/04/isinuvannia_nove2.pdf</a></p>
<p>Невідповідна поведінка під час занять</p>	<p>Керуватися Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Державному вищому навчальному закладі «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (Нова редакція) (зі змінами накази ректора № 61 від «31» січня 2020 р.; № 361 від 31 липня 2020 р.; № 795 від 31 грудня 2020 р.) <a href="https://nmv.pnu.edu.ua/wpcontent/uploads/sites/118/2021/01/Polozennia-pro-OOP-25_12_2020-1.pdf">https://nmv.pnu.edu.ua/wpcontent/uploads/sites/118/2021/01/Polozennia-pro-OOP-25_12_2020-1.pdf</a></p>
<p>Додаткові бали</p>	<p>Студент може отримати додаткові бали згідно «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.) <a href="https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/04/isinuvannia_nove2.pdf">https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/04/isinuvannia_nove2.pdf</a></p>
<p>Неформальна освіта</p>	<p>Неформальна освіта зараховується згідно Положення про порядок зарахування результатів неформальної освіти у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №819 від 29.11.2019 р., із внесеними змінами наказом № 80 від 12.02.2021 р.) <a href="https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/02/neformalna_osvita.pdf">https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/02/neformalna_osvita.pdf</a>.</p>